

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 naapertorlugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Nunatsinni pigisat nalillit aqunneqarneri, kiisalu suliffeqarfiit inuiaqatigiinit pigineqartut aqunneqarnerminni, annertunerusumik inuiaqatigiit pisariaqartitaat aallaavigalugit ingerlanneqarnissaat, nunatsinilu amerlanerussuteqartunut aningaasarsionertigut ikorfartuinerunissaannut aqutissiinermi iluaqutaanerunissaat anguniarlugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Per Rosing-Petersen, Attaviitsoq)

Tunngavilersuut:

Qinikkatut inissimasuusugut suliassatta pingaarnersaraat inuiaqatigiit kalaallit amerlanerussuteqarluartuisa atugarissaarneruleriartormik tunngaveqarlutik ulluinnarni inuuneqarnissaat aqutissiutissagatsigu. Nunat avannarliit atugarissaarnermik modeliat aamma uagut maani tunngaviagut malikkusupparput, tasani isertitatigut inuiaqatigiinni agguataarineq imaakannerpoq:

Pissakittut: 10-15% Akunnattumik isertitaqartartut: 60-70% Pigissaartut: 10-20%

Tamanna aaqiilluarneq maligassaq aamma isumaqarpoq pissakittut inuiaqatigiinni ikittuararsuummata, akunnattumillu isertitaqartartut amerlanerpaajullutik, pigissaartullu aamma ikittuullutik, tassaavorlu assiliaq maligassiuusoq -“ideal”-iusoq.

Kalaallit Nunaannili ullutsinni pissutsit qanoq isikkoqarpat? Inuiaqatigiinni atugarliortut amerliartuinnarput maannakkullu innuttaasut 75 % missaat (dkk 250.000 angullugu isertitaqartartut, nunatsinnilu pisisinnaassuseqarneq aallaavigaanni) taamatut inissisimapput.

Pissakittut: 75% miss Akunnattumik isertitaqartartut: ca. 20% Pigissaartut: ca. 5 %

Pissakittut amerliartuinnarput – inuiaqatigiinni 75%-it qaangeriinngikkunikkit missaaniipput, artorsalutik aningaasatigut angummassinnaajunnaarlutik tunniutiinnartut tupinnangitsumik amerliartuinnarput, ilaatigullu tamassumap kingunerivaa inuiaat tallimararterutaasa nunatsinniit pissutsinit qimarrallutik, atugarliornertik qatsullugu, nunatta avataani nunaqalersimanerannik.

Aningaasaqarnermut professori Thomas Piketty: “Akunnattumik isertitaqartartut inuiaqatigiit ineriartornissaanut pingaaruteqartorjuupput, taakku pilersitsisaramik inuiaqatigiit ineriartornerulerannik”.

Qangali tamakku pingaaruteqartorujussuurtut eqqartortuakkakka professor Thomas Piketty, nunarsuarmi aningaasaqarnermi ilisimatuuni akimarnarpaartaata uppersarpaa, uppersarsisillugulu nunatsinni equnganerujussuup ilorraap tungaanut massakkut saatittariaqarlunarnera.

Naalackersuinikkut aqutseriaatsip kiisalu inuiaqatigiinni assigiinngitsunik periarfissiisimanerit, nunamiik nunamut allamut assigiinneq ajorput. Allaat nunani avannarlerni kulturikkut imminnut qanittuaqqatut oqaatigineqartaraluarlutik aamma assiginngittorujummik tunngaveqarlutik nunat taakku pingasut ingerlatsipput. Norgep ilisarnaatigaa uagutsituulli pisortat piginneqatigiiffinnik piginnittutut inissisimannertuujummat, soorlu aamma ilaatigut Kina assigiiffeqarsinnaasartooq.

Taamaattorli inerniliisariaqarpugut Norge tamanna aqutseriaaseq annertuupilussuarmik iluaqutigimmagu uagullu killormuuanik oqaatigisinnaallugu.

2011-mi Ilulissani aalisarnermi naleqarnerulersitsinissaq pillugu aaqqissuuffigisannik isumasioqatigiisitsinermi inerniliinitsinni peqataasullu ilaasa oqariartuutigaa:

“Egitsinimi Mubarakkip inuiaqatini sakkutuuni sakkuliullugit Egitsinimiut naqisimavaat, nunatsinnilu Naalakkersuisut suliffeqarfissuit pisortat pigisaat sakkuliullugit inuiaqatigiit naqisimavaat.” Allatut oqaatigalugu maani Nunatsinni pigisat nalillit aqunneqarnerisa, kingunerivaa inuiaqatigiinni pigissaarnerpaat kisimiillutik nunatsinni ingerlatseriaaseq iluaqutigivaat. Kingunerivaalu pissakinnerit inuiaqatigiinni amerlanerussuteqarluartut iluaqutiginniivillugu akilersueqataaffigimmassuk.

Una tamatta eqqaamassallugu pingaaruteqarpoq – taakkununga pissakittunut ilaammata SIK-mi ilaasortarpassuit assigisaallu aamma allatulli akileraartarnermikkut nunatta karsianut akilersueqataasut. Nunattalu karsia aqutigalugu aqutseriaatsimut akilersueqataasut, tassanilu kiffartuussinermit isumaqatigiissutit, il. il..

Ullutsinni Kalaallit Nunaanni nerisassanut, oqarasuaatinut internetimut ilumullimi aamma timmisartukkut angallannermi akit taama qaffisitsigitillugit apererusunarpoq sooq inuiaqatigiinni taama amerlatigisut atuinissaminnut akissaaleqinersut? Annertuumik pissutaaqataalluinnarpoq Nunatsinni pigisat nalillit aqunneqarneri - aqutseriaaserput, kiisalu suliffeqarfiit inuiaqatigiit pigineqartut aqunneqarnerni.

2013-imi Aningaasanut inatsimmut siunnersuummi Aningaasaqarnermut ataatsimiisitalip oqaaseqaataani ilaatigut imatut oqariartortoqarpoq:

“Siorna tamatumalu ukiumi siornatigut aningaasaqarnermut inatsisip isumaqatigiinniutiginerani Aningaasaqarnermut ataatsimiisitalip kiisalu Inuussutissarsiornermut ataatsimiisitalip oqariartuutigaat Mantec Aps assut naammangisimaarlugu, tassami Mantec Aps-ip misissuisimanerani paasineqarsimammat Royal Arctic Line A/S pisariillisaanermut pitsannorsaanerillu 30 mio. Kruunit naliiginik aningaasartuutikillisaataasinnaasut tikkuartormassuk. Ataatsimiisitaliat ingerlaannartumik Naalakkersuisunut kaammattuipput selskabini allani aamma taamatut sipaaruteqartoqarsinnaanissaa misissuiffigeqqullugu, tassanilu ataatsimiisitaliat selskabit marluk Tele Greenland A/S aamma KNI A/S misissuiffiqartussatut toqqarpaat. Ataatsimiisitaliat piumasaqaataat Naalakkersuisuniit qanoq timitalerneqarsimanerpa qanorlu inerneqarpa?”

Suliffeqarfik inuiaqatigiinnit pigineqartoq ingerlanerlunneqaraangat, nunap inuisa ingerlatsinerlunnerit akilertariaqartarpei.

Ingerlatsinerliorneq akinik akisuallaartitsinermit kisimi peqqutaangilaq. Ajornartorsiut alla tassaavoq suliffeqarfiit inuiaqatigiit pigisaat innuttaasut atugaannik pitsannorsaaniarnermik siunnerfimmik siunertaqarluni ingerlanneqanngimmata.

Ullutsinni nioqqutissanik pisinitsinni akit taama qaffasitsigisut tunngaveqarput, suliffeqarfiit inuiaqatigiit pigisaanik pisiniarfinnik ingerlatsisut aaqqissuussinerminni Danmarkimii nioqqutissanik pisiniartarnissaq toqqarsimammassuk, uffali Europami nunani allani nioqqutissanik akikinnerujussuarnik pisiniarsinnaagaluarlutik.

Apeqquyteqaat aallaavigalugu oqallisissiamut uunga kakkiussatut ilanngussanni, assersuutit nassuiarniarsimavakka, qanoq suliffeqarfiit tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit inuiaqatigiinnit pigineqartut aqunneqarnerata inuiaqatigiinni innuttaasunut amerlanerpaanut pitsaanngitsumik sunniuteqarnerannik erseqqissaasut.

Qanoq ilorraap tungaanut taamak aqutseriaaseqarnek/ingerlatseriaaseqarnek saatissinnaavarput suliffeqarfiit inuiaqatigiit pigisaat pissakinnerulersitsinatik inuiaqatigiit amerlanerussuteqarluartuisa iluaqutigilersillugit, soorlu Norgemi taamaattoqartoq?

Nunanut allanut sanilliulluta pisortat annertuumik piginneqatigiiffinnut piginnittuunerat toqqammavigalugu allannguissamut sakkussatsialak annertooujussuaq periarfissarigaluarparput. Nunatsinni aningaasat inuiaqatigiinni kaaviiartartut 90%-iisa missaat toqqaannartumik toqqaannangittumillu taamaattumik "pissaaneqarfigingatsigit" piginnittut/piginneqataasutut inissisimanerput atorluarlugu massakut pissutsit illersorneqarsinnaanngitsut allannortissinnaavagut.

Ukiut arfinillit missaa qaangiuppoq inatsisilerituunik imminnut attuumangittunik marlunnik suliffeqarfiit erhvervs & selskabsstyrelsemi nalunaarsorsimasut qanoq inissisimasuunissaat suliffeqarfimmi pisortaaffigisanni misissortikkatsigu (juridisk responsum).

Tassani erseqqissarneqarpoq piginnittut, siulersuisut, pisortatut aammalu sulisutut qanoq inissisimasoqarnissaa. Ilaatigullu erseqqissorujummik aamma inerniliisoqarluni siulersuisut piginnittumut tunniusimallutik suliffeqarfimmik ingerlatsisuunissaat. Piginnittullu tamanna aamma qulakkeertussaagaa.

Tassami assersuutigalugu takorlooruminaappoq AP Møller Maersk siulersuisui piginnittut soqutigisaannik assortortumik ingerlatsinissaat, taamaattoqassangaluarpallu qularinngilluinnarpara ilaqutariit Maersk/Mckinney Møllerikkut ingerlaannaq immikkut ataatsimeersuartitsinermik piumasaqariarlutik naapertuuttumik allannguinnermik kinguneqartumik aalajangiisoqarnissaa aqutissiuussimassangaluaaraat – assersuutaannaavoq ersersitsiniarnermik takutitsisoq.

Suliffeqarfissuit ukiorpassuarni amerlanerpaatigut nunatta avataaninngaaneersunik siulersuisulersorneqarlutillu pisortalersorneqartarput, taakkugooq qaffasissumik ilinniagaqarlutik pikkorittorsuummata.

Soorlu aamma allaffissornermi, assersuutigalugulu aningaasaqarnerput pillugu siunnersuisoqatigiinni pisortalersuisarneq/inuttalersuisarneq aamma tamanna tunngaviginerullugu ingerlanneqartartoq.

Taamaalluarsinnaavormi, taamaattorli taamaattoqarsimappat sooq makku qallorneqartut takusinnaasimassangilaat? Tassami qularinnginnakku, takusinnaasimasuugunikkit qanorlu inuiaqatigiinnut ajoqutaatigisut piukkussaanertik malillugu qangarsuaaniilli uani oqallinnermi taakkartorneqartut aqqereersimasussangaluarpaat.

Imatummi pikkoritsigippat ataatsimersuarnerni amerlanerpaani piginnittut sinnerlugit Naalackersuisut kinguleriaat tupinnaannartumik nersualaarisarput angusarissaarnerarlugit – Kaasarip atisartaavi?

Tassami pissutsit piviusut imaapput taamatut inuiaqatigiit pigisaasa nalillit aqunneqarnerisa kingunerivaa atugarissaarnerlersitsinata inuiaqatigiit kalaallit artukkeraluttuinnaratsigit,

ingerlatsinitsinnnullu iluanaartutuaapput, suliffeqarfissuit pigisatta sulisuisa saniatigut ilaatigut Jyllandip avannaani inuussutissarsiortut.

Nunarsuarmioqatigiit naligninnaaleriartuinnartumik nunap piukkunnassusaanut uuttortaatigileraluttuinnarpaat, qanoq nuna sanngiittortaminut iliuuseqarnerisoq. Paattoorneqarsinnaagunangilarlu qanoq innerput, tassami tunngavissaqarluarpugut ingerlatseriaasitsitta Nottinghamip Sheriffianut assersuussinnaagatsigu – tassalu pissakittunik aalleriarluta pigissaartunut tunniussisarluta nunarput ingerlakkatsigu. Tamannalu akuersaarneqarsinnaangilaq allanngartariaqalerporlu.

Inuiaqatigiinni allannguiniaraanni killiffik ilisimasariaqarpoq nassuerutigisariaqarluniluunniit, tassanngaaniillu misissorlugu suut aqcutit atorlugit ineriartorneq ilorraap tungaanut saatinneqarsinnaanersoq

Kakkiussat:

Uani kakkiussami nassuiaaniarsarivunga qanoq maani inuiaqatigiit pigisaasa nalillit qanoq aqunneqarnerisa nunami, tassanilu Namminersorlutik oqartussaniit ilivitsumik ilaannakortumilluunniit suliffeqarfissuit pigineqartut, ingerlanneqartut aqunneqartullu inuiaqatigiinnut ajoqutaasumik kinguneqartitsinerat.

Air Greenland A/S:

Air Greenland A/S inuiaqatigiinnit kalaallinnit pingasorarterutaata missaa piginneqataaffigineqarpoq, inuiaqatigiinni angallannermi aaqqiinernermi qitiusumi inissisimalluni. Nunatta iluani nunattalu avataanut angallanneq eqqarsaatigalugu.

Angallannermi aaqqiinnerup pingaarnarpaatut tunngavigissavaa– upalungaarsimaneq innarlernagu angalasumut inuiaqatigiinnullumi akikinnerpaamik aaqqiinissaq.

Massakkullu angallannermi inuiaqatigiit qaffasinnerpaavani 10-15%-iani inissisimasut atortagaannik, uffalu aamma Upernavimmi SIK-mi ilaasortap akileraartarnini aqcutigalugu taamannak aaqqeeraluarneq akilersueqataaffigalugu, taamaattorli aamma SIK-mi ilaasortaasumik nuliaqaruni assersuutigalugulu pingasunik atuartunik meeraqarunik, namminneq akilikkaminnik Sisimiunut ilaquttaminnik apersortittooraluarunik minnerpaamilluunniit akissaqangillat timmisartorlutik Sisimiunut uterlugulu angalanissaminnut. Taamaapporlu inuiaqatigiit kalaallit 85-90%-iisa akissaqarfingngisaannik angallannermi aaqqiinata ajornerulersitsigatta.

Suut angallannerup amerlanerpaanut inornartumik akisuallaarujussuarneranut tunngaviuppat? Aallaqqaammut assersuutitut SAS-p ukiuni kingullerni qanoq ingerlasimaneq takulaariartigu, tassami sorpassuartigut SAS, Air Greenlandilu assigiiffeqarput, minnerunngitsumik eqqarsaatigigaanni qanoq SAS ukiut 20-30 miss. isikkua eqqarsaatigissagaanni, allatut paasillugu annertuupilussuarmik sulisut kattuffiinik isumaqatigiissuteqarnerup kingunerisaanik billitsit akiinut sunnuteqapiluppoq.

Air Greenlandimi siorna 2014-mi akissarsiat qissimikkutsigit agguaqatigiisillugu sulisut akissarsiaqartinneqarput: dkk 641.000,00 taannalu sanilliutissuarput inuiaqatigiit sinneranut qanoq isikkoqarnerisoq. Naatsorsueqqissaartarfiullu kisitsisaatai malillugit nunatsinni agguaqatigiisillugu akissarsiat tassaapput: dkk 217.000,00.

Allatut oqaatigalugu Air Greenlandimi akissarsiat agguaqatigiisillugit nunatsinni suliffinnut allanut naleqqiullugit pingasoriaammik annertunerupput. Sulisullu katuffiinut isumaqatigiissutaat

naapertorlugu takuneqarsinnaavoq atugassarititaasut inuiaqatigiit sinneranut sanilliullugit allarluinnaasut.

Assersuutigalugu timmisartumi saqisut ilaat qaammammut dkk 40-50.000,00 akissarsisarput qaammammut ullut 10-15-iinnaat sulisarlutik. Siornaaginnanguakkunni timmisartortatup naalagaa aaqqissuussineq C malillugu sulisoq Nuummi najugalik sinerissamut suliarortitaasarpoq sapaatip akunneri pingasukkaarlugit, taavalu aamma sapaatip akunneri pingasut sulisarani.

Taavalu taamani aalajangersimasumik sapaatip akunneranut timmisarneq naapertorlugu sapaatip akunnerata ataatsip ingerlanerani aalajangersimasumik ullut marluk timmisarluni, imaappoq sap ak pingasut sulinermini aalajangersimasumik suliffiit ullut arfinillit (suliartoqquneqariataanngikkuni immikkut) sulisaruni; imaappoq ukiumut ullut 50 missaat aalajangersimasumik sulisarpoq, ukiumullu akissarisarluni dkk 1,5 miliuunit missaanik.

Kialluunniit inuk sulilluartoq akissarsiagissaarnissaa isorisinnaanngilaat, kisiannili uani eqqarsaatigisariaqarparput angallannermi aaqqiinerlunnerput pissutigalugu qulaani assersuutigineqartup SIK-mi ilaasortannguup akileraaqataasernermigut pissutsit makku taakkartorneqartut akileeqataaffigisarpai, aaqqiinerli taamaattoq akissaqarfinginnginnamiuk atorsinnaanagu, soorlu inuiaqatigiit 85-90%-iisa aamma taamannak inissisimasut.

Pissutsit suliffeqarfiup iluani taamaattut qanoq allangortikkuminaalluinnartigineri takusinnaareerparput SAS ukiuni taakkunani 20-30-ni qanoq ingerlasimanera qissimilaarutsigu.

Tamannak inuiaqatigiit atugassaqarnerlutsisinnaanngilagut ilsimaaralugu ukiut 5-mat iluanni aaqqiissummik billitsit akiinik minnerpaamik agguaqatigiisillugu **50%-mik** appaasinnaalluta ilisimaarigutsigu.

Tamanna partiilersornertaqanngittumik inuiaqaitigiilli atugarissaarnerulersinnissaannik siunertaqatigiinnitsigut aaqqittariaqarparput.

Aningaasallu dkk 3-400 miliuunit atorlugit aaqqiisinnaavugut sineriammi piffinni arlalinni mittarfiliornikkut taassumallu saniatigut inuiaqatigiit amerlanerussuteqarluartut akissaqarfigisinnaasaannik timmisartuutileqatigiiffiliornikkut.

Assersuutigalugu Qeqertarsuup tunuani massakkut aaqqissuusineq tunngavigalugu ukiup affaata iluani periarfissaavoq Ilulissat Qasigiannguillu akornanni qulimigooq atorlugu siumut utimullu dkk 2.700,00 sinnerlugu akiliilluta angalanissatsinnut, qaavatigullu nunatta karsianiit kifartuusineri isumaqatigiissut tunngavigalugu dkk 20 miliuunit miss tunniunneqartarlutik.

Timmineq 15 minutsit missaani sivikitsigaaq. ***Qasigiannguani mittarfiliornikkut angalaneq taanna tapiissutitaqanngitsumik (massakkut dkk 2.700,00-lik) siumut utimullu akeqalersinnaavoq dkk 800,00 imaluunniit kifartuussinissamut isumaqatigiissutit attatiinnassagaanni akeqalersinnaalluni dkk 300,00 imaappoq massakkut akiliutigineqartartup 10%-iata missaa (ileqqaarut 90%miss.).***

Takorloorneqarsinnaavoq pissutsit taamaattut inuiaqatigiit kalaallit ulluinnarileralarunikkit angallannerup qanoq isikkoqarnerata allangorluinnarsinnaanera aammalu qanoq najugaqariaaseqarneq allanngungaatsiarnissaminut aammaassissangaluarpoq, soorlu taamani Danmarkimi Storebælti ikaarlugu ikaartarfiliornerup kingunerisaanik assigusumik pisoqartoq

Allatut naatsumik oqaatigalugu nunatta iluani angallanneq malunnaateqarluartumik akikillisaavigineqarsinnaavoq dkk 3-400 miliuuninik aningaasaliinikkut.

Uani aamma eqqaasariaqarpoq mittarfeqarfiit massakkut itisilinngikkaluarlugu naleqqussaanerminnut aaqqissuusseqqinnikkut ukiumut miliuunit qulikkaar marluk tungaanut sipaaruteqarsinnaagaluarput.

Post/Tele Greenland A/S:

Suliffeqarfik attaveqaqatigiinnermut aamma nunatsinni pingaarutilik alla una inuiaqatigiit 100%-imik pigivaat.

Attaveqaqatigiinnermut kiffartuussinerat tunngavigalugu inuiaqatigiit/atuisartut kiffartuussineq akilersorpaat. Nunatsinni suliffeqarfissuit allat ilutigalugit sulisukkaajuvoq. Suliffeqarfiulli iluani akissarsiat Air Greenlandituulli misissorneqanngilakka, taamaattorli tutsuiginartumiik "isussuffigitinnikuuvuga" pisortanngooq akissarsiaat British Telecom-ip pisortaaniik akissarsiaqarnerupput.

Tamanna iluoornerisooq Naalakkersuisunut apererusunnarpoq.

Unali qanittukkut misissuisimanerup takutitaa tamatta ilisimalerparput, tassalu oqaatigineqarmat, atuisartut angisuut, assersuutigalugu peqqinnissaqarfik, taassumallu iluani nakorsat annertuumik internetsimik attaveqaqatigiinnermullu Tele aqutigalugu atuinerat amingartoorfiummat ilaatigut tusass'-imik atuisartut matussusertaraat.

Taavalu kikkut tusass'-imik atuisuunersut qissimikkaanni tasaanerupput, meeqqat, inuusuttut aammalu pissakinnerit. Taakku tusass'imut akit piviusut qaangerlugit akilissarput makku nakorsat allallu akissaatiginnerpaat akikinnerusumik attaveqaqatigiinniassammata.

Qanorli sukumiinerusumik Tele Post misissuiffigalugu puttallakaasut annertutigissangaluarpat, suli nammaqatigiinneq killormoortoq annertuneg puttallassangaluarnerluni?

KNI Pilersuisooq A/S:

Nioqqtissanik nuna tamakkerlugu kiffartuussinissamat qulakkeerinnittussatut inuiaqatigiit piginneqatigiiffiat KNI.

Siullermilli una: EU Naatsorsueqqissaartarfiata nutaarsiassaqaarfia EU Stat/Newsrelease 114/2015 junip 19-iani 2015 EU-mi 2014-mi atuisartunut akit (Consumer price levels in 2014 - <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6889786/2-19062015-BP-EN.pdf/15b2ae50-1da6-48e1-be99-8593395eab92>) pillugit ilaatigut ima nalunaaruteqarpoq:

Agguaqatigiisillugu EU-mi atuisartumut akeq kiffartuusseriaaserlu 100-miikkaagat, akikinnerpaaffiani Bulgariami 48-rusarpoq Danmarkimilu 138-sarluni – imatut paasillugu: Assersuutigalugu Bulgariami atuisartumut nioqqtissaq 48 koruuneqaraangat Danmarkimi nioqqtissaq taanna 138 koruuneqartarpoq.

Tassa imaappoq nioqqtissaq taannarpiaq pingasoriaatingajammik Bulgariami Danmarkimiit akikinneruvoq.

Erseqqisaavatigissavara EU Stat (ec.europa.eu/eurostat) aammalu OECD (oecd.org) misissuinnermini, sualummik akinut tunngatillugu, nioqqtissap pitsaassutaasa assigiittuunissaa matematikkimi naatsorsueriaaseq malillugu qulakkeerneqartarmat, taamaattumik akinik

naleqqersuussinermi qulakkeerneqartarpoq pitsaassuseq assigiittoq tunngavigalugu akinik assersuusiortarput.

Taama nassuiaateqariarlunga immitsinnut aperisariaqarpugut, una inuiaqatigiit pigisaat, inuiaqatigiinnik kiffartuussinissamik siunertaqartoq piginneqatigiiffik, sumut nioqqutissat kalaallinut tunisartagassani aasarpai?

Sooq nioqqutissaq, pitsaassuseq innarlinngiivillugu affaa ataatingaatsiarlugu akilik EU iluinnaani aasinnaaguniuk, sooq inuiaqatigiit suliffeqarfiup pigisaata inuiaqatigiit kiffartuussani akisunersiuutissavai?

Nunatta niueqateqarnerata akikinninngorujussuarlugu allanngortinneratigut, akissarsiat/utoqqalinersiutit/ilinniarnersiutit qaffanngikkaluarlugit pisiniutigisinnaaneri 30-40%-imik qaffassinnaangaluarpagut, tassuunalu aamma atugarissaarnerulerneq aqquutissiuullugu.

Royal Arctic Line A/S:

Qulaani nioqqutissat akisunaarujussuarlugit inuiaqatigiit pigisaata aasartagai, suliffeqarfiup allap inuiaqatigiit pigisaata – Royal Arctic Line A/S-p, RAL-ip, assartortarpei. RAL-i nunatsinni nunatsinniillu avammut assartuinermi kisermaassisuuvoq.

RAL-ip ukiorpassuarni inuiaqatigiit sallunaveeqqutitut tigullugit Aalborgimut pituttornikuuvai, taamaasilluta nunat allat akikinnerungaartut niueqatigisinnaangaluagut mattullugit. Suliffeqarfiit taamannak ingerlatsisut inuiaqatigiit kalaallit soqutigisaat pinnagit Jyllandip avannaa annertuumik ineriartortippaa, aningaasanillu isaatitsissutigalugu.

Ini A/S:

Halvfemsikkut qiteqqusimalaalernerata nalaani pisortat inissiaataanik ingerlatsinerup eqaannerulernissaanik siunertaqarluni INI A/S pilersinneqarpoq. Taamanikkut nammineq inigisat/illut pisortallu inissiaataanik agguataanera annertunerusumik allanngornikuunngilaq, taamaattumik pisortat inissiaataat suli manna tikillugu pingaarutilimmik inissisimasuupput.

Ukiuni taakkunani inissiamut attartornermut akit qaffakkiartuinnaratik, aamma inuiaqatigiinni pissakinnerit amerleriarsimaneri pissutigalugu akissaarullutik anisitaasartut amerliartorsimapput sualummik ukiuni kingullerni.

Tamakku ilaatigut paatsoorneqarsinnaanngitsumik ersiutaapput nunatsinni aningasaqarnerup equnganerata annertusiartuinnartumik pissakinnerpaat amerliartortimmagit.

Inissianik nutaanik sanaartortoqarnerani allaat Naalakkersuinikkut neriorsortinneqarnikuungaluarput inissiat nutaat, pisoqaangallarmata akiliutit assinganik akiliisarumaartut, taamali pisoqarnikuua?

Naalakkersuisut isumaqarpat inuiaqatigiit tamarmiusut isiginganni, pissakinnerpaamik anisitsiortorn¹eq siunissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalgu aaqqiinertut iliuusaasooq?

Greenland Contractors I/S:

Pituffik ukiorpabilussuarni Amerikkarmiut sakkutooqarfigivaat. Ukiunilu taakkunani sorpassuarnik pisoqartarnikuuvooq, ilaanni aatsaat kingusinaarluta paasisarsimasatsinnik – sukumiisumik

¹ Greenland Contractors I/S (2/3)-ia MT Højgaard A/S-imi pigineqarpoq og sinnera Greenland Holding A/S-mit

misissortariaqakkat amerlapput aammalu aaqqitassat. Tamakkulu ilagaat USAirforce-mut kiffartuussinissamut isumaqatigiissut.

Taassuminnga manna tikillugu ingerlatsisuuvoq Greenland Contractors A/S, ikinnerussuteqartumik inuiaqatigiit kalaallit pigisaat. Suliffeqarfik taanna ukiorpaaluit ingerlanerani annertuupilussuarmik ilunaarnikuuvoq, iluanaarutillu annerpaarpaartaat nunatta avataanut tuttarnikuupput, allatut oqaatigalugu nunarput ukiorpassuarni kinnganikorsiornikuuvoq, killilerujummillu aningaasaannaanngittukkut aammali qaammaasatigut misilittakkatigullu maani nunatsinni katersuinissaraluaq annertuumik annaasaqarfiginikuuarput.

Greenland Business/Visit Greenland A/S:

Inuussiarsiutunik nutaanik pilersitsinissaq inerisaanissarlu aatsaat taama pisariaqartigaat, aningaasaqarnerinnaanngittoq, taamaattorli aamma suliffissaqartitsiniarnikkut pingaartumillu aamma nunatta iluani annertunerusumik qaammaasanik misilittakkanillu annertusiarortumik katersuisoqalernissaa pisariaqarluinnaleqqammat.

Qulaanilu suliffeqarfiit marluk taaneqartut tamannarpiaq siunertaralugu pilersitaagaluarpud, ukiummulu massakkut nunatta karsianiit toqqaannartumik toqqaannanngittumillu dkk 80-90 miliuunit missaanik siunertamut naammassinninnissaat siunertaralugu aningasaliisoqartarluni.

Ukiorpaalunngulersuni utaqquarsimangaluarpara Naalakkersuisut aperinissaat, taamannak aningaasaleerujussuarnitsinnut naapertuuttumik naammassisaqartoqarpar? Suliffeqarfiit suliffissallu qassit pilersinneqarpat, il. il.?

Tassami aamma una massakkut Visit Greenland-imik ateqalernikoq siornatigut Greenland Tourismisuoq aallarteqqaarneraniilli takornariaqarnermik siuarsaasusaaq dkk 400 miliuunit missaani naammassisaqarnissaa naatsorsuutigisimagamikku inuiaqatigiit sinnerlugit aningaasaliiffiginikuuat. Aningaasarpasuit tamakku qanoq inuiaqatigiit kalaallit iluaqutigitigaat?

Nuuk Imeq A/S:

Piviusuuvoq oqassalluni Nuuk Imeq A/S nunatsinni kisermaassilluni imeruersaatunik pilersuisuuvoq.

Nunarsuarmi imeq minguinnerpaaq imeriaannaarmut katersuiviup annerpaartaa tullia sermersuarmiippoq, tassuunaannarlu nunarsuatta imermik amigaateqaleriartuinnarneraluunniit eqqarsaatigalugu naassaannngiusartumik periarfissiingaluarpoq.

Taassumalli saniatigut immitsinnut pilersorneq, aammalu tunisassianik nutaaliorneq, assersuutigalugu immiaaqqiorfiit nunatta iluanut avataanullu tunisassiorsinnaasut annertuumik killersorpaat soorlu assingalugit piginneqatigiiffiit allat tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pisortanik pigineqartut, taamaasillunilu ineriartornissamik periarfissiinani killormut killilersimaartitsivoq, taamakkaluartorli tamakku aporfissarpasuit pilersinneqarsimagaluartut qujanartumik nunap immikkoortuani arlalinni nutaaliorniarnermik ingerlatsisoqarpoq, qulannanngittumik annertunerusinnaangaluartoq kisermaassilluni inissisimasuuneq pilersinnaeqarsimanngikkaluarpat.

Royal Greenland A/S:

Qulaani suliffeqarfiit itisiliffigineqartuni Royal Greenland A/S-p allaassutigaa avammut tunisaqarnitsinni tunisassiatta nunatsinnut iluaqutaasumik inisinnissaat qulakkeerniartussaagamiuk. Taama allariarlunga qanittukkut Norgemi aviisit ilaanniit atuakkakka tigulaariffigilarlakka:

Norgemi aalisartup raajanik tunisinermini kiilumut akit minnerpaaffigisai atuarpakka imaattut, avannaani kujataanilu assigiinngitsuusut:

Avannaani dkk 60,30 miss., kujataanilu dkk 90,20 miss..

Taassumap qaavatigut qineqqusaarnerup nalaani Naalakkersuisuni siulittaasuusup nipisat suaanik tigummiarluni qaqeqattaarpaa suaat kiilumut dkk 400,00-nillit aalisartortatta iluanaangippallaarutigingaat.

Taamatuttaa q aamma takuneqarsinnaavoq assersuutigalugu Frankrigimi aalisagaarniani iseraanni qaleralik naliginnaasumik kiilumut akeqartoq Euro 28-35 missaani, dkk-ngorlugu tassa 210-250,00 missaat.

2

Aalisakkallu akii ukiuni kingullerni malunnaatilimmik apparariatik ilaatigut killormut ingerlanikuupput (tamakku aalisakkat akiinik soqutiginnilluni malinnaajumagaanni uku internetsikkut quppersakkat periarfissaalluarput: mercabarna.es imaluunniit rungis.fr aammalu rafiskelaget.no).

Ilaatigullu aamma tamanna takussutissiivoq Norgep KNAPK-ata råfiskelaget (rafiskelaget.no) quppersagaannut iseraanni tassanilu Norgemi akit minnerpaaffissaat takullugit ersareqaaq qanoq uagut aalisartortagut atugarliortitaatiginersut, qanorlu nunat Norgekut savalimmiormiut qanoq aalisartassaatik iluanaarutigisartigineraat, apererusunnarpoq sooruna taava uagut aalisakkanik avammut tuniniaasugut taama pikkorlutsigisut?

Pissutsit naammaginangittut ukiorpassuannulersuni eqqartortuarpagut, pisarnerpullu malillugu inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik aaqqiissanata – atugarissaarnerulersitsissanata. Kinguneraalu aalisartortatta, ilaatigut toqu ajaperlugu aalisakkanik aallertartut akikinaarujussuarlugulu tunisarnerata kingunerisaanik ilaqutariit aalisartukkormiut naapertuuttumik atugarissaarneruleriartunngillat, aali nunarsuarmi aalisakkat akigissaaraluaqisut, ilaatigut suliffeqarfissuup inuiaqatigiit pigisaata akilerluisarnermigut annertuumik nunatta aningaasaqarnera eqqornerluttittarpaa. Akisussaassuseqarneq sumiippa?

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6889786/2-19062015-BP-EN.pdf/15b2ae50-1da6-48e1-be99-8593395eab92>

<https://data.oecd.org/price/price-level-indices.htm>

⁵ Nuuk Imeq Carlsberg Breweries-mit (31,86%) pigineqarpoq, Kommuneqarfik Sermersooq (36,28%) kiisalu Royal Unibrew (31,86 %)